

Tillstånd med möjlig koppling till alkohol – granskning av symtombild och insatser

Fetala alkoholspektrumstörningar, FASD, kan drabba barn vars mammor konsumerat alkohol under graviditeten. SBU har granskat vad tillstånden innebär och huruvida det finns en specifik typ av stöd som bör erbjudas vid FASD.

SBU, Statens beredning för medicinsk och social utvärdering, har granskat forskningsläget kring FASD i en ny rapport. FASD innefattar fetalt alkoholsyndrom (FAS) men är ett vidare begrepp.

Rapporten visar att familjer med FASD-problematik vittnar om att det ofta saknas både förståelse för FASD-tillstånden och konkret stöd inom hälso- och sjukvård, socialtjänst och skola.

Det saknas däremot vetenskapligt underlag för att säga om det finns specifika insatser som bör erbjudas vid FASD. Flera olika interventioner är beskrivna men med bara enstaka eller få studier inom varje område; det är därför omöjligt att dra säkra slutsatser om effekterna. Andra tillstånd som kan överlappa är adhd, autism och intellektuell funktionsnedsättning och inom dessa områden finns det mer kunskap och erfarenhet.

Det är oklart vilka eventuella fördelar, risker och kostnader det skulle innebära att försöka identifiera fler fall av FASD. Onödiga utredningar bör undvikas, samtidigt som extra kontroller kan leda till värdefullt stöd. Oavsett hur ett barns tillstånd beskrivs är det angeläget att hjälpa varje barn utifrån dess individuella behov och problem.

SBU har inte undersökt sambandet mellan olika alkoholmängder och risk för FASD. Inte heller har uppdraget varit att utvärdera eller föreslå preventiva åtgärder.

Bakgrund

Det är välkänt att alkohol kan ge fosterskador. Om en gravid kvinna dricker alkohol under graviditeten kan hennes barn drabbas av fetalt alkoholsyndrom (FAS) eller fetala alkoholspektrumstörningar (FASD).

– FAS är idag en etablerad diagnos som innefattar tillväxtstörningar, speciella ansiktsdrag och avvikelser i kognitiv utveckling samt ofta andra symtom som syn- och hörselpåverkan. Av de fall som registrerats i Sverige har ungefär hälften gällt barn som adopterats från utlandet.

– FASD betecknas i dagsläget inte som en egen diagnos. Det är ett brett och omdiskuterat begrepp som förutom FAS också innefattar andra tillstånd med utvecklingsproblem och/eller missbildningar hos barn som varit exponerade för alkohol i fosterstadiet.

Kontakt

Rapporten "Fetalt alkoholsyndrom (FAS) och Fetala alkoholspektrumstörningar (FASD) – tillstånd och insatser" (2016) med sammanfattning och resultat finns på www.sbu.se.

- Viviann Nordin, överläkare, Sachsska barn- och ungdomssjukhuset, Södersjukhuset, tel 070-667 01 36
- Gert Helgesson, professor i medicinsk etik, Karolinska Institutet, tel 08-524 83 767
- Ann-Margret Rydell, professor emerita, psykologi, Uppsala universitet, tel 073-350 81 99
- Monica Hultcrantz, projektledare SBU, tel 08-412 32 73

SBU är en statlig myndighet som utvärderar sjukvårdens och socialtjänstens metoder och insatser utifrån nytta, risker och kostnader.